

"La Generalitat es pot recuperar en quatre anys"

Joan Romero (Albacete, 1953), vice-secretari general del PSPV-PSOE i conseller d'Educació en funcions. En ple traspàs dels poders de la Generalitat al PP, reflexiona sobre els ensenyaments de la desfeta socialista en les urnes i projecta el futur de la política que haurà de fer durant els pròxims anys el PSPV.

Com valora la situació a què s'ha arribat?

—Des del punt de vista de la història política d'aquest país i del conjunt de l'estat és una situació important. Hi ha un canvi en l'hegemonia política, que no és espectacular en termes de gran debacle ni gran victòria, però sí important des de la base, que és el canvi d'hegemonia política més sòlid. Quan la tendència es fonamenta en poder local, municipal, té una forta solidesa. En aquest sentit, és un moment important en la història política: el segon gran moment des del 1982, probablement. Dit això, ara s'obre un escenari completament diferent, que posarà a prova els socialistes espanyols en termes de cultura política, en termes de saber fer l'oposició.

—Potser n'hauran d'aprendre.

—La nostra cultura és d'una oposició en dicatura, pràcticament. I ara es necessita una oposició en democràcia. Però nosaltres tenim un enorme avantatge: tenim un nivell de coneixement extraordinari en termes de formació de quadres i d'experiència de govern. De manera que es pot fer una esplèndida oposició constructiva, amb molta humilitat, amb molta prudència, per tal de treballar en un horitzó de quatre anys.

Ací, la diferència entre l'esquerra global i la dreta no ha anat més enllà de 40.000 vots. És a dir, que si es treballa bé, es poden esperar resultats a quatre anys vista. Aquest és el primer ensenyament d'aquestes eleccions. Segon ensenyament: quan la gent deia que l'escenari polític espanyol resultant d'unes eleccions anticipades seria més inestable que l'actual, no estava enganyada. L'actual escenari seria molt més inestable. El PP no té, ara com ara, la més mínima possibilitat d'aconseguir majoria absoluta al Congrés dels Diputats. No la tindria ni ara, amb els resultats d'aquestes eleccions, en què no han participat aquelles àrees en què tenen menor presència, com és Catalunya, el País Basc, Andalusia...

Tercer ensenyament, per a mi fonamental: l'estratègia d'Anguita és absolutament equivocada, com s'ha posat de relleu en alguns àmbits de l'esquerra. A IU se li obre un escenari sobre el qual hauria de reflexionar, encara que tal vegada no ho faça. En aquest moment s'ha demostrat que tenen un sostre electoral, i no és tan

preocupant això com que en termes d'horitzó no han determinat, ni tenen per avui una intenció clara per determinar-ho, què volen ser: si el Partit Comunista Portuguès o el Partit Democràtic de l'Esquerra Italiana. Han de determinar què volen ser i resoldre la incògnita de qui, realment, té l'hegemonia de la coalició: si el PCE o altres forces progressistes. I ara com ara, l'hegemonia absoluta la té el PCE, en el federal i en cada regió. I a més, ha alineat la resta de coalitzats en unes estratègies dissenyades fonamentalment per la cúpula d'Anguita, les quals beneficien molt poc l'opció. De fet, en les passades eleccions s'ha demostrat que hi ha hagut bastant votant d'esquerra i de progrés que fa mig any tenia intenció de votar IU i finalment ha votat PSOE.

Quart ensenyament: en termes de transferència de vot, els socialistes valencians no hem perdut pràcticament vots per l'esquerra. Els hem perdut pel centre. Aquest és un ensenyament molt important a l'hora de definir una política d'oposició constructiva. I últim ensenyament d'aquestes eleccions: s'ha votat molt en clau espanyola i no en clau municipal o autonòmica. És a dir, no s'ha valorat suficientment la gestió. Sí que s'ha valorat en alguns casos, perquè en la candidatura on teníem un alcalde, el resultat ha estat millor que on el candidat era nou. Però en termes globals, s'ha votat en clau espanyola a tot arreu, tret del cas de Catalunya que és un àmbit particular. A Catalunya hi juguen altres factors que no juguen a la resta de l'estat, encara que potser sí al País Basc, però la clau del vot de Catalunya és diferent de la resta de l'estat.

—El PSPV ha pagat els plats trencats del PSOE?

—Jo no ho diria així. Seria molt fàcil i còmode, però irresponsable, culpar els altres. No mantenim aquesta posició ni volem caminar per aquesta senda. Som solidaris del projecte, i el repte fonamental que tenim és la redefinició global del projecte. Si és evident que en aquest moment s'han perdut amplis sectors de classes mitjanes, vot urbà i vot jove, bàsicament, el paper fonamental que té el socialisme espanyol és dissenyar una estratègia que, canviant formes i persones, vaja adreçada a recuperar aquests sectors específics, el centresquerra. Això, dins del debat global de cap a on camina la socialdemocràcia europea. En termes globals podria

dir-se que camina cap a l'articulació de propostes polítiques de centreesquerra, i és per on hauria de continuar caminant la proposta del socialisme espanyol i del valencià.

—*El Partit dels Socialistes Catalans ha resistit les quotes electorals millor que el PSPV.*

—A Catalunya hi ha "fronteres". I hi ha la cultura de votar en clau diferent, siguen generals o siguen autonòmiques. I encara hi ha una altra variant important: el govern de la Generalitat, el poder, no està en mans del PSC. L'electorat català sempre ha donat mostres d'una gran intel·ligència política. I és innegable que en termes polítics hi ha una identitat diferenciada.

—*Si el PSPV fóra un PSC, no hauria evitat l'efecte negatiu del PSOE?*

—No és qüestió de voluntat del PSPV. La composició social i sociològica de la Comunitat Valenciana és la que és. Té la història que té, el grau de maduració que té i el grau d'identitat que té. I és diferent al d'altres comunitats com Catalunya i el País Basc. El procés històric està per alguna cosa. Seria impensable a Catalunya dir que Tarragona farà una organització econòmica amb Terol i Castelló. És impensable. Ací diuen de fer-ne una entre Alacant, Múrcia, Almeria i Albacete, ho reiteren i no hi ha un terratrèmol polític. I això té una explicació social de base profunda. Nosaltres hem de treballar en aquesta realitat i amb les coordenades que tenim, que són diferents.

—*La falta de crítica ha originat malestar al PSOE, i potser al PSPV. Hi ha perill que el partit encete un procés de descomposició?*

—Amb tota rotunditat, no. I en canvi sí que veig que hi ha una possibilitat esplèndida de fer una autèntica renovació dels òrgans de direcció. De direcció de grup parlamentari, de direcció de grup d'oposició en les diputacions, de govern en l'ombra liderat per Joan Lerma, de nou impuls en la mateixa executiva. Això sí que ho veig. Per una raó bastant evident: tenim molts quadres d'una esplèndida vàlua que estaven absolutament ocupats en la gestió i que ara poden fer una gran tasca d'oposició en l'àmbit que siga. De manera que hem recuperat centenars de quadres de màxim nivell que poden realitzar una faena que és bàsica: propiciar que el partit socialista siga l'instument, no el fi, per tal de connectar en pobles, en comarques, en ciutats amb sectors socials. D'aquesta forma podrem pensar en l'escenari del 99.

—*Sense poder polític i econòmic que facilite la mantenció d'aquests quadres, no es compli la maniobra?*

—No cal mantenir econòmicament ningú. Més enllà de la premsa groga, que aquests dies pareix com si li produïra plaer saber quina serà la destinació professional d'una persona concreta, cosa que és bastant *cutre* i lamentable. Més enllà d'això, el que nosaltres tenim són alts quadres que han conformat aquesta admi-

“Les formes són molt importants en política.

Nosaltres vam pecar en els primers temps d'arrogància i d'una certa superioritat 'política'. De pensar que podíem governar per a la gent però sense ells. Es van trencar massa ponts. Són necessàries noves formes i noves cares.”

nistració i que ja eren, en moltíssims casos, alts quadres abans de ser administració. Procedeixen de la universitat, de l'administració pública, de l'espai privat. En aquests quatre dies que han passat des del 28 de maig he tingut una alegria molt gran. I és que molta gent, alts quadres, independents que han treballat en el projecte socialista durant aquests anys i que ara han demanat l'alta en el PSPV-PSOE. A mi, personalment. És una satisfacció i un símptoma esperançador.

—*Com serà l'oposició i sobre què es fonamentarà?*

—Farem un govern alternatiu, que és la forma més efectiva de fer oposició, seguint el model britànic. Un autèntic govern en l'ombra. Bàsicament, serà el govern actual, amb els seus equips, per tal que Joan Lerma i el nostre grup parlamentari facen una autèntica oposició. Aquesta via permetrà mantenir una connexió i continuació de molts dels actuals equips, perquè tots tenen una esplèndida disposició de continuar treballant des de l'oposició, siguen del PSPV-PSOE o no.

—*Vostè va ser l'abanderat de la renovació, de l'esperit de Xest. La seua absència en les candidatures es va interpretar com una conseqüència de l'escassa profunditat de la renovació al partit.*

—És una interpretació equivocada. La gent ara, en aquests anys vinents, podrà comprovar com la meua dedicació serà més intensa que mai. Alguna gent podria pensar que jo havia decidit retirar-me o abandonar per no figurar en la candidatura, però estaven en un error. I ho estan ara si pensen que abandone. Es veurà. La meua dedicació és fer la tasca d'oposició i ajudar el secretari general en aquests quatre anys a recuperar la Generalitat, ocupant d'una manera intensa tot l'espai i la dedicació que permet la vice-secretaria general.

—*La renovació, per tant, està feta?*

—No, mai no es dona per feta la renovació en un partit progressista. A més, ara s'obre una perspectiva interessant i positiva, com és la de realimentar, amb persones que estaven en l'esfera de govern, les tasques de suport a la direcció. O fins i tot la direcció, si el comitè nacional ho estimava oportú. És la faena prioritària d'aquestes setmanes.

—*Aquesta situació imprimirà alguna nova orientació a la política que faran als municipis on han mantingut el govern?*

—Probablement hi haurà un canvi. Mantenim molts ajuntaments. I en altres, amb majoria minoritària, potser també hi haurà alcaldes socialistes o potser no, dependrà del vot d'altres forces de l'esquerra. Avance que nosaltres no tenim intenció de fer cap tipus d'acord global amb altres forces de l'esquerra, sinó que deixarem que siguen, amb coneixement de la direcció, acords de tipus global, en funció de cada

conjuntura. Però els nostres alcaldes sí que han d'extraure una lliçó, encara que, he d'insistir, no s'ha votat en clau municipal. Els nostres alcaldes hauran d'intensificar al màxim la connexió amb sectors socials, col·lectius, plataformes, associacions... Governar més en clau externa que no en clau interna. I tal vegada obsessionar-se menys per la gestió i fer una faena més política.

En tot cas, el nostre repte fonamental està en les grans ciutats que hem perdut. I hem perdut a més de manera homogènia: no hi ha diferència de vot per barris. El vot urbà és el que s'ha de recuperar, perquè les ciutats intermèdies i els pobles menuts han aguantat bastant bé. En canvi, les grans ciutats han basculat el vot, fonamentalment amplis sectors de centre, cap a el PP. Les classes mitjanes tenen un comportament cíclic, també a Espanya. Són, en primer lloc, molt sensibles als temes de corrupció: són els que més impostos paguen. En segon lloc, són grups socials que tenen un nivell de formació mitjà o alt, i en aquest sentit tenen més accés a la informació i estan més sensibilitzats. En tercer lloc, són bastant receptius a missatges de descàrregues impositives perquè poden comprar serveis fora de l'espai públic.

Això sol passar cíclicament en les democràcies occidentals. Quan s'instrumenten polítiques de tipus conservador, que signifiquen una reducció important en serveis públics, arriba un moment en què les classes mitjanes-baixes també es veuen afectades pels retalls en les polítiques socials i llavors viren de nou cap a una opció més socialdemòcrata. Tarda quatre anys o pocs més, però es produeix cíclicament. El cas més paradoxal és el britànic. Han tardat quatre legislatures, però en aquest moment, en les passades eleccions municipals, el Partit Conservador ha obtingut el pitjor resultat del segle XX. Han obtingut només el 20% de suport. En canvi, el Partit Laborista ha tingut el millor resultat des del 1960: el 47%.

Les classes mitjanes han virat. Els nivells de segmentació social havien arribat a extrems certament preocupants. He tingut la sort de viure-ho i estudiar-ho, i he pogut comprovar que Gran Bretanya és el país en què s'ha separat més ràpidament el percentil de la població que té més renda del de la població que en té menys. És on més s'ha aprofundit l'abisme. I això ha permès un viratge cap a propostes més de cohesió social, més anivelladores.

—Abans ho ha dit: vostès tampoc no han

—A finals del 93 vostè va dir que la unanimitat aconseguida en la Llei d'Ús i Ensenyament hauria resultat difícil en aquell moment. Ara corre perill?

—És molt prompte per a dir-ho. En aquella ocasió sí que era difícil perquè vaig sondejar els partits a propòsit de la creació de l'Institut Interuniversitari de Filologia, que hauria donat bastant tranquil·litat i situaria els límits d'una manera prou ordenada. Ara no sé cap a on evolucionarà en termes de política lingüística el nou govern. Per cert, acaba d'arribar el dictamen del Consell d'Estat pronunciant-se sobre el mètode, si decret o llei, per a atorgar les competències normativitzadores a la universitat. I és possible per decret. De manera que si el nou govern volguera, en una setmana ho tindria resolt. Nosaltres ho hauríem fet.

sabut connectar amb la joventut.

—Això era molt difícil. A Espanya la joventut té un component d'"anormalitat" política que en els altres països d'Europa occidental no existeix. Ací el milió llarg de joves que s'incorpora a votar és gent que ha viscut en democràcia sempre. Ha viscut amb Felipe González i el PSOE sempre. No ha vist altenança. Però el sector jove té dos components i això ofereix una finestra a l'esperança. El sector de la joventut entre 20 i 27 anys està més basculat al PP, i en canvi, la generació anterior, fins als 18, està més inclinada electoralment a l'esquerra. Quan es normalitze el país, en termes que hi haja una o dues alternances, veurem cap a on evoluciona. Jo sóc dels que creuen que globalment la joventut té una composició de centres-querra, però en aquest cas ha primat bastant, com en les classes mitjanes, la idea de canvi.

—S'imposa un nou llenguatge per a l'esquerra?

—S'imposa el llenguatge clàssic. Quan el 1979 Callahan va perdre les eleccions, el Partit Laborista s'imposà un nou llenguatge: el del radicalisme fàcil, amb líders com Michael Foot, que era un radical, o Kinnock, que tenia totes les de guanyar pel nivell de descrèdit del Partit Conservador i va perdre. El tipus de missatge que enviava a la societat no era útil. Ara arriba Tony Blair, que recupera els clàssics postulats de la socialdemocràcia incorporant algunes noves idees, i estic quasi segur que guanyarà les eleccions. La meua reflexió és que per a aquest viatge no feia falta córrer tant. Si hagueren modulat un discurs de centres-querra, socialdemòcrata clàssic fa quatre anys, ara estarien governant. Per tant, nosaltres no hem de canviar molt el discurs de fons, que inclús el tenim plasmat en projectes, en programes i plans. És un discurs clàssic de cohesió social, de compensació de desigualtats, de compensació de desequilibris. És el que crec que s'ha de mantenir, canviant persones i formes. Les formes són molt importants en política. Nosaltres vam pecar en els primers temps d'arrogància i d'una certa superioritat "política". De pensar que podíem governar per la gent però sense ells. Es van trencar massa ponts. S'ha de recuperar aquest terreny amb noves formes. Sóc particularment obsessiu: amb noves formes i noves persones. Amb un discurs clàssic i moderat, de centres-querra, nosaltres tenim serioses possibilitats de recuperar la Generalitat en quatre anys.

Miquel Alberola